

Rozhoduj o Evropě

Rozhoduj o Evropě - Staň se tvůrcem evropské politiky: podkladový informační materiál

SPOLEČNÁ ARMÁDA EU

Debaty o vzniku autonomní společné armády EU (či dříve ES/EHS) se objevují již od 50. let minulého století. Jednu z prvních výzev ke vzniku panevropských ozbrojených sil v podobě „Evropského obranného společenství“ představoval již tzv. Plevénův plán z roku 1950 pojmenovaný po tehdejší francouzském předsedovi vlády René Plévenovi, ten byl však o dva roky později odmítnut tamním Národním shromážděním. K novějším iniciativám se řadí zřízení francouzsko-německé brigády na přelomu 80. a 90. let, jež byla následně začleněna do mnohonárodnostní jednotky Eurocorps. Po roce 2000 došlo ke vzniku nadnárodních tzv. bojových skupin (EU Battle groups) v počtu 1500 osob připravených k rychlému nasazení v poli a sestavovaných na základě rotačního principu členů EU. Přestože již od roku 2007 dosáhly plně operačního stavu, k nasazení těchto skupin dodnes nedošlo. Z širšího hlediska pak Unie či jednotlivé zúčastněné státy EU disponují řadou nevojenských/polovojenských kapacit v oblasti bezpečnostní spolupráce – např. četnickou jednotkou (European Gendarmerie Force), pohraniční a pobřežní stráží (European Border and Coast Guard) zřízenou v říjnu roku 2016, či řadou společných podpůrných agentur a velících struktur.

Nový impulz v diskuzi přinesla anexe Krymu Ruskou federací v roce 2014 a ozbrojený konflikt na východní Ukrajině, prohlubující se destabilizace Blízkého východu, a obzvláště pak rozhodnutí Spojeného království vystoupit z EU (brexit), které se dlouhodobě stavělo k hlubší integraci SZBP velmi rezervovaně. K budování silné bezpečnosti unie s cílem vytvořit evropskou armádu vyzval předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker, německý ministr financí Wolfgang Schäuble v bílé knize předložil návrh společného obranného rozpočtu, a vysoká představitelka Federica Mogheriniová uvedla, že si dokáže představit fungující unijní armádu v horizontu několika desetiletí. O zřízení velitelství pro plánování vojenských misí dále hovoří společný návrh Francie a Německa ze září roku 2016. S důrazem na prohlubování spolupráce v obranné politice s výhledem na vybudování evropské armády vystoupila na neformálním summitu EU v Bratislavě v září roku 2016 také ČR. Obdobný postoj je sdílen i mezi zbylými státy tzv. visegrádské skupiny (V4). Uvedené iniciativy spojuje jejich spíše deklaratorní charakter a chybějící konkretizace opatření.

Zastánci myšlenky vzniku společné nadnárodní armády obvykle vyzdvihují např. možné zvýšení vojenské akceschopnosti Unie prostřednictvím zjednodušení velících struktur (nahrazení 28 generálních štábů), posílení samostatné obranyschopnosti EU bez nutnosti jednostranně se spoléhat na bezpečnostní garance USA, finanční úspora díky sdružování a sdílení vojenských prostředků (zásada

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
KATEDRA POLITOLOGIE

Rozhoduj o Evropě

tzv. sharing and pooling), posílení vážnosti SZBP v očích ostatních globálních aktérů (členské státy EU mají součet armád o síle 1,8 mil. osob – tedy více než USA či Rusko), urychlení rozmístění jednotek, lepší standardizace armádního vybavení, jednotný výcvik, rozhodovací procedury, či odborná terminologie.

Kritické hlasy naopak odmítají podle jejich mínění zbytečné zdvojování vojenských kapacit s NATO a tím i potenciální oslabení vzájemné spolupráce obou organizací (22 států EU je zároveň členem NATO), velmi vysokou nákladnost projektu spojenou s neuspokojivě řešenou otázkou jeho financování, budoucí postavení vojensky neutrálních států EU (Švédsko, Finsko, Rakousko), riziko nefunkčnosti pro komplikované velení a spolupráci uvnitř mnohonárodnostních sborů, poukaz na problematičnost předpokladu, že celková síla panevropské armády se rovná aritmetickému součtu národních armád, nebo ohrožení suverenity členských států (výkon moci jako tradiční atribut státnosti podřízen institucím EU).

MASARYKOVA UNIVERZITA
FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ
KATEDRA POLITOLOGIE